

Az Alkotmánybíróság részére
1115.Budapest Donáti u.35-45.

A Kalocsai Járásbíróság (5300.Kalocsa Szent István király út 46-48.), mint az I. fokon
eljáró bíróság útján.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/01054-0/2021	
Érkezett: 2021 MÁJ 06.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: db	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott Kardos János [redacted] alatti lakos, csatolt meghatalmazás alapján eljáró jogi képviselőm, dr. Sárközi Nándor ügyvéd útján

[redacted] mint a támadott, az alábbiakban részletezett bírósági döntés alapjául szolgáló per felpereseként érintett, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 27. § és az Alaptörvény 28. §-a alapján tisztelettel az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő.

Kérjük, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kecskeméti Törvényszék 2021. február 25. napján kelt 12.Bf.38/2021/2. számú végzése valamint a Kalocsai Járásbíróság 2020. november 27. napján kelt 1.B.132/2020/2..számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel azok sértik az Alaptörvény jelen beadványban rögzített rendelkezéseit.

Az alkotmányjogi panasszal érintett határozatok a következők:

I. fok: Kalocsai Járásbíróság 2020. november 27. napján kelt 1.B.132/2020/2..számú végzése

II. fok: Kecskeméti Törvényszék 2021. február 25. napján kelt 12.Bf.38/2021/2. számú végzése

Kérjük, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a fenti határozatok alaptörvény-ellenességét,

Kérjük a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az érintett eljárásban a kérelmező, és jogi képviselőjük által tett valamennyi szóbeli és írásbeli nyilatkozatot, az I. fokú határozat ellen benyújtott fellebbezésben foglaltakat és azok kiegészítéseit is tekintse jelen beadvány részének.

Kérem az Alkotmánybíróságot, hogy az alkotmányjogi panasz tárgyában hallgasson meg.

Bejelentem, hogy a peres ügyben a jogorvoslati lehetőségeket kimerítettük, a Kecskeméti Törvényszék által hozott jogerős II. fokú hozott döntést 2021. február 25. napján vettük át. További jogorvoslati lehetőség nincs számunkra biztosítva. Jogorvoslat a törvényesség érdekében, illetve perújítás nincs folyamatban.

Álláspontom szerint a jogerős határozat az Alaptörvény alábbi rendelkezéseit sérti:

XXVIII. cikk., a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog

XV. cikk., törvény előtti egyenlőség követelménye és a megkülönböztetés tilalma.

Történeti tényállás.

Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. tv. (Btk) 236.§. alapján Rágalmazás elkövetésének alapos gyanúja miatt [REDACTED] szám alatti lakos és további 22 társa ellen 2020. március 16. napján büntető feljelentést tettem, mivel a hatóságok előtt személyemre és tevékenységemre több valótlan kijelentést, bejelentést tettek, és ezt az ellenem folytatott több ellenőrzés u is megállapította, mivel semmi szabálytalanságot nem tártak fel, amit a feljelentők állítottak.

Feljelentésemet a Kiskörösi Rendőrkapitányság elutasította, majd a Kalocsai Járási Ügyészség 2020. október 20. napján kelt B.481/2020/8.számú határozatában is nagyon furcsa, vélelmezett, sőt a valós tényekkel teljesen ellentétes megállapításaival szintén erre az álláspontra helyezkedett.

A Kalocsai Járásbíróság 2020. június 26. napján kelt 9.Bpk.210/2020/2.számú határozatával hamis vád elkövetését látta megalapozottnak az ügyet áttette az illetékes ügyészséghez, de az ügyészség nem látta megalapozottnak a hamis vád elkövetését. Ezután a Kalocsai Járásbíróságon terjesztettem elő vádindítványt, az I. fokon az elutasításra került, azon indokolással, miszerint pótmagánvádló nem terjeszthet elő a hamis vád megállapítása iránti indítványt, a pótmagánvádló nem minősül sértettnek. A Kalocsai Járásbíróság 2020. november 27. napján kelt 1.B.132/2020/2.számú végzése ellen a törvényes határidőn belül fellebbezéssel éltem a Kecskeméti Törvényszékhez. Fellebbezésemben kitértem az Alkotmánybíróság 3384/2018. (XII. 14.) AB számú határozatára illetve annak minden pontját figyelembe véve adtam be fellebbezésemet, de a Kecskeméti Törvényszék ezzel érdemben nem foglalkozva a 2021. február 25. napján kelt 12.Bf.38/2021/2. számú végzésével indokai alapján helyben hagyta az I. fokon hozott határozatot.

Részletes alkotmányjogi panasz indokaimat az alábbiakban terjesztem elő:

Álláspontom szerint a Kalocsai Járásbíróság és a Kecskeméti Törvényszék végzése alkotmányellenes és ezért jogsértő:

Be. A sértett fogalma

50. § A sértett az a természetes vagy nem természetes személy, akinek vagy amelynek a jogát vagy a jogos érdekét a bűncselekmény közvetlenül sértette vagy veszélyeztette.

A pótmagánvádló

54. § A pótmagánvádló az a sértett, aki vagy amely az e törvényben meghatározott esetekben közvádra üldözendő bűncselekmény miatt a vádat képviseli.

Btk. Hamis vád

268. § (1) Aki

a) mást hatóság előtt bűncselekmény elkövetésével hamisan vádol,

b) más ellen bűncselekményre vonatkozó koholt bizonyítékot hoz a hatóság tudomására,

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hamis vád alapján az érintett ellen büntetőeljárás indul.

269. § Aki

a) mást hatóság előtt szabálysértéssel vagy közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegéssel hamisan vádol,

c) más ellen szabálysértésre, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegésre vagy fegyelmi vétségre vonatkozó koholt bizonyítékot hoz a hatóság vagy a fegyelmi jogkör gyakorlójának tudomására,

A Kalocsai Járásbíróság és a Kecskeméti Törvényszék végzését az alábbiakra figyelemmel tartom alaptörvény-ellenesnek. A Btk. 268. §-a szerinti hamis vád tényállásában szereplő „mást” és „érintett” kifejezések miatt a bűncselekménynek – ellentétben a bíróság állításával – van passzív alanya. A passzív alany pedig az, akit a hatóság előtt bűncselekmény elkövetésével hamisan vádoltak vagy, aki ellen a hamis vád alapján eljárás indult. Ilyen értelmezésben pedig a pótmagánvádló passzív alanya a sérelmére elkövetett hamis vád bűncselekménynek.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 50. §, amely jogszabályhely a sértett fogalmát határozza meg. Megítélésem szerint ebből a fogalom-meghatározásból nem következik, hogy a hamis vád büntettének a hamisan megvádolt személy ne lehetne a sértettje. Ezzel szemben az általa előterjesztett vádindítvány miatt eljáró bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a hamis vádnak egyetlen sértettje lehet, mégpedig az igazságszolgáltatás, mivel az adott bűncselekmény a Btk. XXVI. fejezetében, az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények között található. Úgy vélem az, hogy a bíróságok jogértelmezése, amely kizárólag azon alapul, hogy a bűncselekmény a törvénykönyv mely fejezetében található, önkényes és sematikus megközelítésre épül, és jogsértő, élettől idegen, egyúttal tarthatatlan bírósági gyakorlatot eredményez. Mindez ugyanis oda vezet, hogy ha a hamis vád alapján az megvádolt személyt jogerősen szabadságvesztés büntetéssel sújtják, majd annak részleges vagy teljes kitöltése után rendkívüli jogorvoslati eljárásban felmentenék, és nem neki magának, hanem az igazságszolgáltatásnak keletkezne kártalanítási igénye.

Tényszerűen megállapíthatónak tartom, hogy a sérelmemre elkövetett hamis vád bűncselekménynek a sértettje vagyok, hiszen a cselekmény jogaim és jogos érdekeimet csorbította, veszélyeztette. A saját sérelmem pedig attól függetlenül megállapíthatónak tartom, hogy a bíróság álláspontja szerint az adott bűncselekmény az igazságszolgáltatást is sérti. Nem kizárt ugyanis, hogy egy bűncselekménynek több sértettje legyen, akiket azonos jogok illetnek meg. Véleményem szerint ezen jogok közé tartozik a pótmagánvádlói fellépéshez való jog is. Ugyanis, amennyiben a jogalkotónak szándékában állt volna kizárni a pótmagánvádlói fellépés lehetőségét valamely bűncselekmények vagy bűncselekmény-csoportok vonatkozásában, ezt kifejezett jogszabályi rendelkezéssel megtette volna. Ez következik a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. § (1) bekezdésében rögzített szabályból is, amely alapján a jogszabályoknak a címzettek számára egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal kell rendelkezniük. Ilyen kizáró rendelkezés hiányában ugyanakkor a jogalkotó célja a pótmagánvád lehetőségének a biztosítása volt.

Utálnék még arra is, hogy a Járásbíróság végzése ellentétes az Alaptörvény 28. cikkében a bíróságok számára meghatározott jogértelmezési és jogalkalmazási előírásokkal. Ennek kapcsán a bíróság a konkrét esetben az alkotmányos jogalkalmazás kereteit túllépve járt el, és a jogalkotó szándékával össze nem egyeztethető, indokolatlan jogkorlátozást alkalmaztak. Ezzel pedig a bíróság megváltoztatta az irányadó jogszabályi rendelkezések tartalmát és lényegében jogot

alkottak. A bíróság ezen magatartása álláspontom szerint az Alaptörvény 28. cikkének a megsértésén túl a C) cikk (1) bekezdésének a sérelmét is eredményezte.

Bár tény, hogy a Kúria joggyakorlata a bíróság sérelmezett joggyakorlatával áll összhangban, amikor a EBH2011. 2301. számú büntető elvi határozat megállapította, hogy a hamis vád miatt nincs helye pótmagánvádnak. Azonban a jogi szakirodalom nem osztja maradéktalanul ezt az álláspontot. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény nagykommentárja című kiadvány (főszerkesztő: Polt Péter) szerzőinek a véleménye szerint például a hamis vád miatt – ellentétben a jogalkalmazói gyakorlattal – helye van pótmagánvádnak.

Az Alaptörvény XV. cikkének megsértésével összefüggésben kifejténém, hogy a sértetteket a Be. szerint azonos jogok illetik meg, közöttük nem lehet önkényes alapon különbséget tenni. Esetemben ugyanakkor ez a követelmény nem teljesült, mivel az ügyben eljáró bíróság nem ismerte el a más sértettekével azonos jogait, ami esetében az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének a megsértésére vezetett. A bíróság egyúttal a pótmagánvádlót azon helyzete folytán, hogy egy bizonyos bűncselekmény, a hamis vád sértettje, más bűncselekmények sértettjeihez képest hátrányos megkülönböztetésben részesítették, ami ellentétes az Alaptörvény- 2018. 35. számú 2199. évi XV. cikk (2) bekezdésével. Indokaim alátámasztására utalnék a 3112/2016. (VI. 3.) AB határozat és a 42/2012. (XII. 20.) AB határozat megállapításaira

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványának, a bírósághoz fordulás jogának a megsértését azért tartom megállapíthatónak, mert a bíróság annak ellenére nem volt hajlandóak az ügyében tárgyalást kitűzni, az ügy egyedi körülményeit megvizsgálni és azt érdemben elbírálni, hogy nem vitatták, a vádindítványa minden törvényi kritériumnak megfelelt. Felhívnom a figyelmet a 3238/2015. (XII. 8.) AB határozat megállapításaira. Az Alaptörvény 28. cikke megköveteli, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. „A 28. cikk szerint a jogszabály Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezése a bíró számára nem csak jog, hanem kifejezett köteletség: amennyiben a bíró a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, annyiban ennek megfelelően köteles eljárni” {28/2013. (X. 9.) AB határozat,

Példaként említeném, hogy az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasznak az Alkotmánybíróság tehát akkor ad helyt, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme

Jelen eljárásban az vizsgálendő, hogy a konkrét bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás következtében megvalósult-e a pótmagánvádlót érintően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványának, a bírósághoz fordulás jogának, valamint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében biztosított törvény előtti egyenlőség követelményének és a XV. cikk (2) bekezdésében deklarált megkülönböztetés tilalmának a sérelme.

A pótmagánvádas eljárás a büntetőeljárási törvény értelmében a sértett által az eljárás megszűnését eredményező hatósági döntés esetén kezdeményezhető. A pótmagánvádló a büntetőeljárásban kettős szerepet tölt be: egyrészt ő a bűncselekmény sértettje, így megilletik a sértett jogai, másrészt a közvádló helyébe lépve gyakorolja a vádhatóság jogosítványait. A pótmagánvádló jogosítványainak a köre a büntetőeljárásban a sértetti jogosítványokhoz képest ezért kétségtelenül szélesebb. A különbség pedig a jogalkotó azon elhatározásából fakad, amelynek eredményeként a sértettek meghatározott körét a pótmagánvádas eljárásban az állami büntetőigény érvényesítésének a lehetőségével ruházta fel.

A pótmagánvádlói minőség tehát az állami büntetőigény érvényesítésére való állami felhatalmazás által válik tartalmasabbá, mint a sértetti szerep.

A pótmagánvádló azon többletjogosítványai, amelyek a sértetti pozícióhoz képest megilletik őt, az ügyész szerepébe lépéshez, a vád képviseléséhez kötődnek, azokkal a pótmagánvádló végső soron az állami büntetőigény érvényesítése érdekében élhet. A fentiekből következően ugyanakkor a pótmagánvádló is csak valamely Alaptörvényben biztosított és a büntetőeljárási törvény meghatározott rendelkezéseivel közvetített jog sérelme esetén jogosult arra, hogy pótmagánváddal éljen.

Jelen ügyben a Pótmagánvádló az Alaptörvény XXVIII. cikkében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványának, a bírósághoz fordulás jogának, valamint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében biztosított törvény előtti egyenlőség követelményének és a XV. cikk (2) bekezdésében deklarált megkülönböztetés tilalmának a sérelmét állítja.

Álláspontom szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24], 36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [69]]. A jogalkotó megállapíthat olyan feltételeket, amelyek esetén kizárja annak lehetőségét, hogy a fél vélt vagy valós jogi igényét bírósági úton érvényesítse. A perindítási akadályok szabályozása során azonban a jogalkotónak figyelemmel kell lennie a bírósághoz fordulás jogának érvényesítésére is, mint az állam kötelezettségére. Ez következik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből [36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [71]].

A büntetőeljárás célja a büntetőhatalom gyakorlása során az állami büntetőigény érvényre juttatása. A bűncselekmények a társadalom jogi rendjének a sérelmét jelentik és a büntetés joga kizárólag az államot mint közhatalmat illeti. A büntető

igazságszolgáltatás állami monopóliumából a büntetőigény érvényesítésének a kötelezettsége is következik. Ez az alkotmányos kötelezettség indokolja, hogy az állami büntető hatalmat gyakorló szervek hatékony eszközöket kapjanak feladataik teljesítéséhez, még ha ezek az eszközök, lényegüket tekintve, súlyosan jogkorlátozóak is [41/2003. (VII. 2.) AB határozat, ABH 2003. 430, 439.; 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 253.]

Az Alaptörvény 29. cikk (1) bekezdése értelmében a legfőbb ügyész és az ügyészség független, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként mint közvádoló az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője. Az ügyészség közvádloi funkciójából következően a közvadra üldözendő bűncselekmények esetén a vádemelésről vagy annak elejtéséről – a pótmagánvád törvényben meghatározott eseteit kivéve – kizárólag az ügyészség dönthet; ezt a döntését más szerv nem vizsgálhatja, és nem kényszerítheti az ügyészséget a vádemeléssel vagy a vád elejtésével kapcsolatos döntésének megváltoztatására. [42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2004, 48, 57–58.] A büntetőigény érvényesítésére vonatkozó felhatalmazás kizárólagosságát ugyanakkor maga a jogalkotó oldotta fel a pótmagánvád jogintézményének a bevezetésével.

A pótmagánvád jogintézményét az Alkotmánybíróság több összefüggésben is alávetette már alkotmányossági vizsgálatnak {pl.: 3014/2013. (I. 28.) AB végzés, 3207/2016. (X. 17.) AB végzés, 14/2015. (V. 26.) AB határozat, 11/2017. (V. 26.) AB határozat}. Kapcsolódó gyakorlatában hangsúlyozza, hogy a pótmagánvád jogintézménye a vádkorrektívumok rendszeréhez tartozik. A büntetőigény érvényesítésének olyan eszköze, amely az ügyész közvádloi monopóliumának gyakorlása eredményeként bizonyos, a sértetteket hátrányosan érintő következmények kiküszöbölésére szolgálhat {lásd például: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [33]}. 2018. 35. szám 2203 Az Alkotmánybíróság szerint a törvényhozónak nem volt alkotmányos – akár a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból, akár más alapjogból levezethető – kötelezettsége a pótmagánvád intézményének bevezetésére, így „[a] törvényhozó viszonylag tág mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy a pótmagánvádra milyen esetekben ad lehetőséget, és milyen esetekben zárja ki” {legutóbb megerősítette: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [33]}. Abban [36] A büntetőeljárás célja a büntetőhatalom gyakorlása során az állami büntetőigény érvényre juttatása. A bűncselekmények a társadalom jogi rendjének a sérelmét jelentik és a büntetés joga kizárólag az államot mint közhatalmat illeti.

A büntető igazságszolgáltatás állami monopóliumából a büntetőigény érvényesítésének a kötelezettsége is következik. Ez az alkotmányos kötelezettség indokolja, hogy az állami büntető hatalmat gyakorló szervek hatékony eszközöket kapjanak feladataik teljesítéséhez, még ha ezek az eszközök, lényegüket tekintve, súlyosan jogkorlátozóak is [41/2003. (VII. 2.) AB határozat, ABH 2003. 430, 439.; 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 253.] Az Alaptörvény 29. cikk (1) bekezdése értelmében a legfőbb ügyész és az ügyészség független, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként mint közvádoló az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője. Az ügyészség közvádloi funkciójából következően a közvadra üldözendő bűncselekmények esetén a vádemelésről vagy annak elejtéséről – a pótmagánvád törvényben meghatározott eseteit kivéve – kizárólag az ügyészség dönthet; ezt a döntését más szerv nem vizsgálhatja, és nem kényszerítheti az ügyészséget a vádemeléssel vagy a vád elejtésével kapcsolatos

döntésének megváltoztatására. [42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2004, 48, 57–58.] A büntetőigény érvényesítésére vonatkozó felhatalmazás kizárólagosságát ugyanakkor maga a jogalkotó oldotta fel a pótmagánvád jogintézményének a bevezetésével. igény érvényesítésének olyan eszköze, amely az ügyész közzvádlói monopóliumának gyakorlása Alkotmánybíróság feladata.

E körben ugyanakkor, amelyben a jogalkotó a sértettet pótmagánvádlóként történő fellépését megengedi, mind a törvényi szabályozásnak, mind a jogintézmény alkalmazásának összhangban kell állnia az Alaptörvény rendelkezéseivel. Ezen összhang vizsgálata pedig az Alkotmánybíróság feladata.

[39] A régi Be. rendelkezéseiben [rég. Be. 53. § (1) bekezdés] a pótmagánvádlóként történő fellépés jogával a jogalkotó a büntetőeljárás alanyai közül a sértettet ruházta fel. A régi Be. 51. § (1) bekezdése értelmében „[s]értett az, akinek a jogát vagy a jogos érdekét a bűncselekmény sértette vagy veszélyeztette”.

A pótmagánvadás eljárás a vádindítvány benyújtásával vette kezdetét [lásd: régi Be. 230. § (1) bekezdés, 267. § (3) bekezdés]. A bíróságnak először a vádindítvány elfogadhatóságáról kellett döntenie. Ha a vádindítvány nem felelt meg bizonyos formai és tartalmi követelményeknek, a bíróság végzésben elutasította [lásd: régi Be. 231. § (1) és (2) bekezdés]. A bíróság elutasító végzésével szemben a pótmagánvádló fellebbezéssel élhetett [lásd: régi Be. 324. § (1) bekezdés c) pont, 347. § (1) bekezdés].

A jogalkotó a fentiek értelmében mind a korábban, mind a jelenleg hatályos törvényi szabályozásban a büntetőeljárás alanyai közül csak a sértett számára és csak meghatározott feltételek teljesülése esetére tette lehetővé a pótmagánvádlóként történő fellépést. A jogalkotó döntése értelmében így a bírósághoz fordulás joga valamennyi olyan sértett megillet, akik, illetve amelyek esetében ezen feltételek teljesülnek és kizáró okok sem állnak fenn. A sértetti minőségnek, az egyéb feltételek teljesülésének és a kizáró körülményeknek a vizsgálata az egyedi ügyekben eljáró bíróságok feladata.

Ezen szempontok figyelembe vételével kellett a Pótmagánvádló vádindítványa alapján eljáró bíróságnak is elvégezni annak a vizsgálatát, hogy megengedhető-e a pótmagánvádlóként történő eljárás, és azáltal a Pótmagánvádló gyakorolhatja-e a bírósághoz fordulás jogát.

A jogintézmény működése szempontjából alapvető jelentőségű megállapításokat tartalmaz a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma 90/2011. BK véleménye (a továbbiakban: BKv.) II. részének 1. pontja. A BKv. rögzíti, hogy a Be. nem határozza meg kifejezetten a sértett pótmagánvádlókénti igényérvényesítésének anyagi jogi kereteit. A joganyag értelmezése szerint „[a] sértett – pótmagánvádlóként – büntetőjogi igényét általában akkor érvényesítheti, ha passzív alanya a közzvádra üldözendő bűncselekménynek, vagy a tényállás eredményt tartalmaz. Általában kizárt a pótmagánvád, ha az adott bűncselekmény alapvetően az állami, társadalmi vagy gazdasági rendet sérti vagy veszélyezteti, s a természetes vagy jogi személyt érintő jogsérelem csupán áttételesen következik be. [...] Ha a törvényi tényállás sem passzív alanyt, sem eredményt nem tartalmaz, akkor az adott bűncselekmény az állami, társadalmi, vagy gazdasági rendet sérti vagy veszélyezteti, s esetleges következménye konkrét természetes, vagy jogi személyre nézve csupán áttételes. Ebben az esetben pótmagánvádnak általában nincs helye. Ha a törvényi tényállás passzív alanyt (aki szükségképpen természetes személy) tartalmaz, akkor az őt ért sérelem egyben az eljárásjogi sértetti jogosultságot is megalapozza. Ugyanígy, ha

a törvényi tényállás eredményt tartalmaz; ez esetben is (akár passzív alanyiság nélkül is) fennállhat a sértetti jogosultság, illetve a pótmagánvádlókénti fellépés lehetősége.” A BKv. utal arra is, hogy a Btk. 4. § (2) bekezdése alapján – a joganyag korábban hatályos szövege értelmében pedig a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 10. § (2) bekezdése alapján – a bűncselekmény fogalma önmagában is feltételez valamilyen jogsértést, illetve veszélyeztetést. Kétségtelen az is, hogy minden bűncselekménynek van valamilyen következménye akár a szűkebb, akár a tágabb környezetre. Mindez azonban nem jelenti, hogy minden bűncselekménynek feltétlenül van eljárásjogi (természetes, illetve jogi személy, ekként pótmagánvádlóként fellépésre jogosult) sértettje.

Körültekintően kell vizsgálni az egyes esetekben azt, hogy a sértetti igény alapja csupán egyszerű károsulti, vagyoni jogi érdek, avagy a büntetőjogi érdekhez szorosan kötődő, abban gyökerező olyan jog- vagy jogos érdekbeli sérelem, illetve veszélyeztetettség, amely az adott (természetes vagy jogi személy) sértettre konkretizált és közvetlen.

A pótmagánvádlói jogintézmény alkalmazására kifejezetten a hamis vád tényállás kapcsán a szabályozásban nincs iránymutatás, arra a Be. fent hivatkozott általános rendelkezései az irányadók. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a Be. nem tartalmaz a pótmagánvádat a hamis vád esetében kizáró rendelkezést. A jogalkotó tehát 2018. 35. szám 2205 nem látta indokát annak, hogy a pótmagánvádlói fellépés lehetőségét a hamis váddal összefüggésben általános jelleggel kizártta tegye.

Ennek következtében az egyedi ügyekben eljáró bíróságok feladata annak a vizsgálata, hogy a pótmagánvádlói fellépés általános feltételei a hamis vád egyes eseteiben fennállnak-e, a pótmagánvádlói vádindítvány előterjesztésére az érintett jogosult-e. Ezen mérlegelésre irányadóan tartalmaz elvi megállapításokat a bíróságok számára az EBH2011. 2301. számú elvi bírósági határozat (a továbbiakban: EBH).

A régi Btk. 10. § (2) bekezdésére utalással az EBH rögzíti, hogy a sértetti minőség a konkrét esetekben attól függ, hogy adott törvényi tényállás diszpozíciója tárgyi ismérvként tartalmaz-e passzív alanyt, eredményt, illetve a sérelem közvetett vagy közvetlen. „A passzív alany és az eredmény – értelemszerűen – a jogalkotó megítélésétől függ, és egyértelműen jelzi, hogy milyen, illetve melyik igény érvényesítésének van a büntetőjogban alapja. Ha a törvényi tényállás passzív alanyt (aki szükségképpen természetes személy) tartalmaz, akkor általában az őt ért sérelem egyben eljárásjogi sértetti jogosultságot is megalapozhat. És ugyanígy, ha a törvényi tényállás eredményt tartalmaz; ez esetben is (akár passzív alanyiság nélkül is) fennállhat a sértetti jogosultság, illetve a pótmagánvádlókénti fellépés lehetősége. Ha azonban a törvényi tényállás egyiket sem tartalmazza, akkor nyilvánvaló, hogy az adott bűncselekmény általi jogsértés, veszélyeztetés az állami, társadalmi, vagy gazdasági rend (mint jogtárgy) sérelmével jár, s esetleges következménye konkrét természetes, vagy jogi személyre nézve csupán áttételes.” Ezen megközelítés indokaként kifejti a határozat, hogy a pótmagánvadás nem a polgári jogi igény érvényesítésének újabb útja, hanem a büntetőigény érvényesítésének korrekációs eszköze. Kizárólag károsulti, vagyoni jogi érdek, illetve igény érvényesítésének a büntetőeljárásban nincs helye.

A jelen esetben károsulti érdekről szó sincs.

Ezzel összhangban a törvényi tényálláshoz kapcsolódó szakirodalmi álláspont értelmében a hamis vád bűncselekménynek van passzív alanya. Ebbe a kategóriába

pedig olyan, az elkövetőtől különböző, egyedileg azonosítható, élő, valóságos természetes személy sorolható, aki ellen eljárás indítható. (Belovics Ervin – Molnár Gábor Miklós – Sinku Pál: Büntetőjog II. Különös rész, HVG-ORAC, Budapest, 2016., 410. oldal)

A konkrét esetben a Be. 54. § alapján terjesztette elő pótmagánvádlói vádindítványát, amelynek elfogadhatóságát a bíróság értékelte. A vádindítványát megvizsgáló bíróság a büntetőeljárás megszüntetéséről hoztak döntést. A bíróság határozatát érintően az alapjogi sérelmet az Pótmagánvádló azért tartotta megállapíthatónak, mert a bíróság – álláspontja szerint – annak ellenére nem voltak hajlandóak az ügyében tárgyalást kitűzni, az ügy egyedi körülményeit megvizsgálni és azt érdemben elbírálni, hogy a vádindítványa minden törvényi kritériumnak megfelelt.

A Pótmagánvádló úgy ítélte meg, hogy a vádindítványa alapján eljáró bíróság nem az Alaptörvénnyel összhangban álló döntést hozott. Ezen álláspontját a következő szempontokra figyelemmel alakította ki.

A jogalkotó a Be. hivatkozott rendelkezéseiben részletesen meghatározta azon szempontokat, amelyek alapján a bíróságoknak az egyedi esetekben döntést kell hozni arról, hogy a pótmagánvádlóként történő fellépés lehetőségét biztosítják-e. A jogalkotó döntése értelmében a bírósághoz fordulás joga valamennyi olyan sértettet megillet, akik, illetve amelyek esetében a törvényben rögzített feltételek teljesülnek és a törvényben meghatározott kizáró okok nem állnak fenn. Ilyen kizáró okot a szabályozás kifejezetten a hamis váddal összefüggésben nem nevesít, ezért a bírói mérlegelésre az általános szabályok az irányadók.

A sértetti minőségnek, az egyéb feltételek teljesülésének és a kizáró körülményeknek a vizsgálata az egyedi ügyekben eljáró bíróságok feladata. Ezen feladatuk teljesítése során a bíróságok – az Alaptörvény 28. cikkében foglalt követelmény értelmében – a Be. rendelkezéseit az Alaptörvénnyel, annak részeként a bírósághoz fordulás jogával összhangban kötelesek értelmezni.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a bírósághoz fordulás joga tartalmi követelményt foglal magában abban az értelemben, hogy a hatékony bírói jogvédelem lehetőségét kívánja biztosítani. Önmagában a bírói út igénybevétele formális biztosítása nem elegendő az alapjog érvényesüléséhez. Az alkotmányos szabályban előírt garanciák ugyanis éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést {8/2015. (IV. 17.) AB határozat,.

A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem érvényesülése konkrét esetben az irányadó eljárási szabályok függvényében ítéltető meg. {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011, 49, 80–81.}

A pótmagánvád jogintézményének a bevezetésével a jogalkotó lehetőséget teremtett a sértettek számára, hogy az állami büntetőigény érvényesítőjeként lépjenek fel és a bíróság eljárását kezdeményezzék. Ez a lehetőség a törvény alapján annak ellenére megilleti a sértettet, hogy az állami büntetőigény érvényesítéséről lemondó ügyészégi döntés nem végleges és megváltoztathatatlan. A jogalkotó ezáltal valamennyi olyan sértettnak biztosítani kívánta a bírósághoz fordulás jogát, akik, illetve amelyek esetében a törvényben rögzített feltételek teljesülnek és a törvényben meghatározott kizáró okok nem állnak fenn. A bírói jogvédelem lehetőségét tehát

a büntetőeljárási törvény rendelkezései megteremtik. A pótmagánvádlói fellépés vizsgálatát érintően a bíróság eljárása abban az esetben áll összhangban az Alaptörvénnyel, ha a bírósághoz fordulás jogát ténylegesen is biztosítja valamennyi olyan sértettnek, akik számára a jogalkotó azt gyakorolhatóvá tette.

Tekintettel arra, hogy a hamis vád vonatkozásában a jogalkotó nem határozta meg a pótmagánvádlói fellépés egyedi kritériumait, az indítványozó vádindítványa alapján eljáró bíróságoknak a pótmagánvádlóvá válás általános feltételeit kellett értelmezni és a konkrét tényállásra, illetőleg a konkrét esetre alkalmazni. Az általánosan meghatározott szempontok értékelésekor a fent ismertetett bírói gyakorlat adott számukra iránymutatást

A konkrét esetben eljáró bíróság azonban ezt a feladatukat nem az Alaptörvénnyel összhangban teljesítette.

Nem végezte el ugyanis sem a felhívott törvényi tényállás releváns esetének az értelmezését, sem a konkrét ügy egyedi körülményeinek a vizsgálatát arra vonatkozóan, hogy az indítványozó jogát vagy jogos érdekét a hamis vád alapjául szolgáló magatartással összefüggésben érte-e sérelem, vagy annak a veszélye fennállt-e, holott mindezek értékelése az eljárási törvény irányadó szabályaiból fakadóan tőlük elvárható lett volna.

A konkrét esetben elmaradt továbbá azon két szempont értékelése, amelyeket a bírósági gyakorlat – a fent kifejtetteknek megfelelően – következetesen kiemel és vizsgál: a bűncselekmény okozott-e közvetlen jogsérelmet a sértettnek, valamint a törvényi tényállás tartalmaz-e passzív alanyt vagy eredményt. A bíróság eljárása a jelen ügyben nem felelt meg a bírói gyakorlatból fakadó azon egyértelmű követelménynek sem, amely szerint minden esetben a konkrét törvényi tényállás mentén vizsgálandó, hogy pótmagánvádnak, ekként a sértett általi büntetőigény érvényesítésének helye van-e.

Az eljáró bíróság nem hagyhatta volna figyelmen kívül azt a körülményt, hogy az indítványozó a büntetőeljárás lefolytatását a hamis vád Btk. 268. § (2) bekezdése szerinti minősített esete alapján kezdeményezte.

A bűncselekmény alapesetéhez képest – amelyre vonatkozó megállapításokat az EBH2011. 2301. számú elvi bírósági határozat tartalmaz – a minősített eset törvényi tényállásának az eleme az is, hogy a hamis vád alapján az érintett ellen megindul az eljárás. A hamis vád ezen esetében tehát sor kerül a hamisan megvádolt személy meggyanúsítására: a hatóság közli vele az alapos gyanút, adatait nyilvántartásba veszi és kihallgatja. Az Alkotmánybíróság szerint a sérelem közvetlensége tekintetében minősített eset bizonyosan más megítélést kíván, mint a tényállás (1) bekezdése szerinti és az EBH2011. 2301. számú elvi bírósági határozatban elemzett alapeset.

Ezeket az eljárási cselekményeket a hatóságok a Pótmagánvádló esetében is elvégezték, hiszen megindult ellene az eljárás, melyben törvényi kötelezettsége volt részt venni. Ennek keretében minimálisan sor került az adatainak a nyilvántartásba vételére, valamint a kihallgatására. A Pótmagánvádló továbbá az egyéb eljárási cselekmények végrehajtásában is köteles volt a törvény rendelkezései szerint együttműködni a hatóságokkal. Ezek a cselekmények nyilvánvalóan kötelezettségek teljesítését követelték meg az Pótmagánvádlótól, egyúttal jogosítványainak a gyakorlásában (pl.: mozgásszabadságában, személyes adatai védelmében, sőt akár a jó hírneve tiszteletben tartásához fűződő jogában is) korlátozták. Mindezek

a hátrányok attól függetlenül bekövetkeztek, hogy a Pótmagánvádló ellen az eljárást a hatóságok utóbb megszüntették.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a hamis vád által okozott sérelem az indítványozót érintően a fentiekre figyelemmel közvetlennek minősül. Amennyiben mindezen szempontoknak a bíróság jelentőséget tulajdonított volna, a sérelem közvetlensége és abból fakadóan a Pótmagánvádló sértetti minősége tekintetében más álláspontot kellett volna kialakítania.

Annak következtében, hogy a pótmagánvádló sértetti minőségének a hiányát a bíróság a törvényi tényállás és a konkrét eset összes körülményének az érdemi vizsgálata nélkül állapították meg, az eljárási törvény olyan rendelkezéseinek az alkalmazását mulasztották el, amelyek az indítványozó számára alapvető jogot közvetítettek, a bírósághoz fordulás jogának az érvényesülését garantálták.

Az alapul fekvő, kétség kívül szakjogi kérdés megítélésekor – hogy a lehet-e pótmagánvádló – a bíróság nem volt figyelemmel annak alapjogi aspektusára, vagyis arra, hogy a pótmagánvádlói minőség kizárásával a pótmagánvádlót nemcsak törvényes lehetőségei, hanem Alaptörvényből fakadó joga gyakorlásában is korlátozzák.

Az indítványozó által kezdeményezett büntetőeljárás megszüntetése következtében ugyanis az indítványozó nem gyakorolhatta a jogalkotó által biztosított és a Be. rendelkezéseivel közvetített jogát a bírósághoz forduláshoz.

Miután a bírósághoz fordulás jogának a korlátozása a jelen ügyben is megállapítható és az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye, így a tisztességes eljáráshoz való jog nem korlátozható. Vizsgálható ugyanakkor a tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványait érintően – vagyis a tisztességes eljárás fogalmán belül – érvényesülő korlátozások szükséges és arányos volta. A részjogosítványok ugyanis korlátozhatók, és összehatásukban garantálják az adott eljárás tisztességes jellegét.

Álláspontom szerint a feltárt alapjogi sérelem kellő alapot biztosít a tisztességes eljáráshoz való jog korlátozásának a megállapításra és a bíróság határozatának a megváltoztatására.

Azáltal ugyanis, hogy a bíróság a vádindítvány elutasította, ezzel a tisztességes eljáráshoz való jog egyéb részjogosítványainak a gyakorlását is lehetetlenné tették számára. Ilyen módon pedig – a részjogosítványok korlátozása következtében – a pótmagánvádló tisztességes eljáráshoz való jogának a gyakorlása egészében vált lehetetlenné.

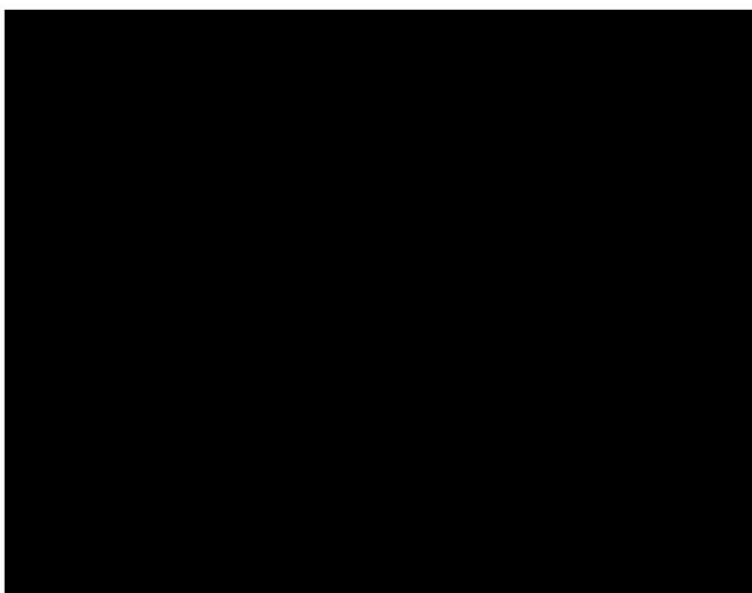
A Be. 50. §-a pontosítja a sértett fogalmát, míg a Be. 54. §-a a pótmagánvádló definícióját. Nyilvánvalóvá tette ezáltal a jogalkotó, hogy pótmagánvádlói fellépésre kizárólag a bűncselekmény által előidézett közvetlen sérelem vagy veszélyeztetés esetén van lehetőség. Változatlanul fennálló követelmény ugyanakkor a bíróságokkal szemben, hogy a sérelem vagy a veszélyeztetés közvetlenségének a vizsgálatát az eset konkrét körülményeire figyelemmel, mindig egyedileg végezzék el. Ilyen

módon garantálható ugyanis a pótmagánvádló jogainak az Alaptörvénnyel összhangban álló érvényesítése.

A jelen fellebbezés indokolás teljes összhangban áll az Alkotmánybíróság 3384/2018. (XII. 14.) AB határozatával.

Tisztelt Alkotmánybíróság! Kérem az alkotmányjogi panaszom elfogadásával az illetékes bíróságot az eljárás lefolytatásra utasítani szíveskedjenek.

Kalocsa, 2021. április 13.

Mellékletek:

1. Meghatalmazás
2. Jognyilatkozat
3. Bejelentés [redacted] len
4. Feljelentés
5. Kalocsai Járásbíróság hamis vádra utalás
6. Kalocsa eljárás felfüggesztése
7. Kiskőrösi Rendőrkapitányság határozat
8. Panasz
9. Kalocsai Ügyészség határozata
10. Vádindítvány
11. I. fok Kalocsai Járásbíróság
12. Fellebbezés
13. [redacted] lebbezés
14. II. Kecskeméti Törvényszék